

Sygn. akt II AKa 211/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Sałata

Sędziowie: SSA Sławomir Steinborn (spr.)

SSO del. Marta Gutkowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Tomaszewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w G. A. R.

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2018 r.

sprawy

Z. N., s. A., ur. (...) w W.,

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 kwietnia 2018 r., sygn. akt **XIV K 6/18**

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. na podstawie art. 636 § 2 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. obciąża Skarb Państwa w połowie kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze oraz przyjmuje, że wydatki z tytułu ustanowienia obrońcy ponosi skazany Z. N., zaś na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa przypadających od niego reszty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i tymi kosztami także obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku rozpoznał sprawę o wydanie wyroku łącznego wobec skazanego Z. N., którego dotyczą następujące wyroki jednostkowe:

1) Sądu Rejonowego w Międzyzrzeczu z dnia 21 stycznia 2008 r. w sprawie II K 278/07, skazujący za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniu 9 lipca 2002 r., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz karę grzywny w wymiarze 60 stawek dziennych po 10 zł każda stawka,

2) Sądu Rejonowego w Chodzieży z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie II K 5/08, skazujący za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione w lipcu 2002 r., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 30 zł każda stawka, przy czym postanowieniem z dnia 20 stycznia 2011 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności,

3) Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie III Ks 6/08, skazujący za przestępstwo skarbowe z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., popełnione w okresie od dnia 20 marca 2003 r. do dnia 20 maja 2003 r., na karę grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych po 70 zł każda stawka,

4) Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie III K 97/08, skazujący za przestępstwo z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniu 31 października 2001 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat oraz na karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda stawka, przy czym postanowieniem z dnia 17 lutego 2010 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

5) Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 29 maja 2008 r. w sprawie XIV K 36/08, skazujący za:

a) przestępstwo z art. 271 § 1 i 3 k.k., popełnione w dniu 30 września 1998 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

b) przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 19 sierpnia 1999 r., na karę roku pozbawienia wolności,

c) przestępstwo z art. 271 § 1 k.k., popełnione w dniu 24 lipca 1999 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

d) przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 24 sierpnia 1999 r., na karę roku pozbawienia wolności,

e) przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., popełnione w dniu 7 września 1999 r., na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

f) przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 30 września 1999 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

g) przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 12 października 1999 r., na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

h) przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 13 grudnia 1999 r., na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

przy czym w/w kary jednostkowe pozbawienia wolności zostały objęte karą łączną w wymiarze 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 6 lat, przy czym postanowieniem z dnia 23 lutego 2009 r. zarządzono wykonanie tej kary pozbawienia wolności;

6) Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie VIII K 318/09, skazujący za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniu 22 listopada 2009 r., na karę roku pozbawienia wolności;

7) Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie II K 396/09, skazujący za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w okresie od 1 lutego 1999 r. do 17 lutego 2000 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat;

8) Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie II K 524/16, skazujący za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. popełnione w dniu 21 maja 2009 r., na karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych po 10 złotych każda;

9) Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 20 stycznia 2017 r. w sprawie V K 745/16, skazujący za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 5 września 2006 r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, przy czym postanowieniem z dnia 24 marca 2017 r. zawieszono postępowanie wykonawcze.

Wyrokiem łącznym z dnia 24 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku, w sprawie o sygn. XIV K 6/18:

1) przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 396) i art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 87 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z art. 39 § 1 i 2 k.k.s., w miejsce orzeczonych wyrokami opisanymi

w punktach 2, 4, 5, 6 i 9 jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył skazanemu Z. N. karę łączną 6 lat pozbawienia wolności;

2) przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 396) i art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z art. 39 § 1 i 2 k.k.s. w zw. z art. 23 § 1 i 3 k.k.s., w miejsce orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach 1, 2, 3 i 4 jednostkowych kar grzywny wymierzył skazanemu Z. N. karę łączną grzywny w wymiarze 210 stawek dziennych po 50 zł każda stawka.

Jednocześnie orzeczono, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach podlegających łączeniu ulegają odrębnemu wykonaniu, umorzono postępowanie karne w odniesieniu do kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonych wyrokami wskazanymi w punktach 1 i 7 oraz kary grzywny orzeczonej wyrokiem wskazanym w punkcie 8, a także zaliczono skazanemu na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 28 września 2015 r. do dnia 21 września 2016 r. w sprawie XIV K 36/08. Na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. Sąd zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności i zarzucając mu rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej 6 lat pozbawienia wolności przez przecenie znaczenia ustalonych w tej sprawie okoliczności łagodzących, takich jak pozytywna opinia o skazanym z Aresztu Śledczego w Z., czy próba spłaty przez skazanego zobowiązań wynikających z orzeczeń sądowych, zaś niedocenienie wymowy i znaczenia ustalonych przez Sąd okoliczności, które winny mieć decydujący wpływ na wymiar kary łącznej, jak ilość przestępstw popełnionych w przeciągu dłuższego czasu, brak tożsamości osób pokrzywdzonych oraz różnorodność naruszonych dóbr prawnych, motywację sprawcy, czy wielokrotna karalność, które powinny stanowić negatywną przesłankę dla wydania tak korzystnego dla skazanego wyroku łącznego, co przy uwzględnieniu ustawowego wymogu prewencyjnego oddziaływania kar wymierzonych skazanemu przemawiało za orzeczeniem w stosunku do Z. N. kary łącznej wysokości zbliżonej do sumy łączonych kar, tj. 13 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej poprzez wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności w wysokości zbliżonej do sumy kar jednostkowych pozbawienia wolności objętych wyrokiem łącznym.

Apelację od powyższego wyroku wniósł również obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w części, tj. w punkcie I, II i V, a także w zakresie, w jakim nie orzeczono o zaliczeniu na poczet kary łącznej grzywny kwot uiszczonych przez skazanego tytułem grzywien jednostkowych, i zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez:

a) wadliwe przyjęcie, że skazany pracuje nieodpłatnie, podczas gdy pracuje odpłatnie,

b) pominięcie, że w ramach spłat zasądzonych prawomocnymi orzeczeniami sądowymi skazany od ponad roku regularnie przekazuje 80% swoich dochodów na rzecz poszkodowanych jego czynami,

c) pominięcie, że zawód skazanego – technik budowlany – umożliwia mu zdobycie na wolności dobrze płatnej pracy i szybszą spłatę zobowiązań wobec pokrzywdzonych,

d) wadliwe przyjęcie, że skazany nie zapłacił jednej grzywny zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej, sygn. akt II K 524/16, gdy tymczasem zapłacił wszystkie,

e) wadliwe przyjęcie, że stan zdrowia skazanego jest dobry, gdy tymczasem skazany cierpi na problemy sercowe, poza tym około rok temu odnowiło mu się schorzenie kręgosłupa, przez co utyka na lewą nogę i wymaga codziennej rehabilitacji,

2) naruszenie prawa procesowego w postaci art. 577 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie w punkcie V wyroku całego okresu faktycznego pozbawienia wolności na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku wydanego w sprawie XIV K 36/08, tj. od dnia 28 września 2015 r. do dnia wyrokowania.

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę wyroku:

- 1) w punkcie I poprzez orzeczenie wobec skazanego kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności,
- 2) w punkcie II poprzez orzeczenie wobec skazanego kary łącznej 180 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- 3) w punkcie V poprzez zaliczenie skazanemu na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie I okresu pozbawienia wolności od dnia 28 września 2015 r. do dnia wydania przez Sąd II instancji wyroku w niniejszej sprawie oraz zaliczenie na poczet orzeczonej kary łącznej grzywny orzeczonej w punkcie II kwoty 10.800 zł uiszczonej przez skazanego tytułem grzywien jednostkowych.

W związku z faktem, że w terminie przewidzianym w art. 456 § 2 k.p.k. w zw. z art. 422 § 1 k.p.k. wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku nie złożył prokurator, uzasadnienie zostało sporządzone wyłącznie w odniesieniu do zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy skazanego.

Sąd Apelacyjny, zważył co następuje:

Wniesiona przez obrońcę skazanego apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nie jest zasadny zarzut błędnego ustalenia przez Sąd a quo, że skazany Z. N. nie pracuje odpłatnie. Należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 438 pkt 3 k.p.k. zaskarżone orzeczenie w razie stwierdzenia błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, ulega zmianie wyłącznie wówczas, jeżeli ów błąd mógł mieć wpływ na treść tego orzeczenia. Faktem jest, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku znalazło się ustalenie, iż skazany w ramach jednostki penitencjarnej był nieodpłatnie zatrudniony, a także został skierowany do zatrudnienia poza terenem jednostki. Pomimo braku bliższego doprecyzowania, o jakie zatrudnienie chodzi, kontekst tego fragmentu uzasadnienia pozwala wnioskować, że w ocenie Sądu a quo zatrudnienie poza jednostką miało charakter nieodpłatny. Tymczasem z opinii o skazanym wydanej przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Z. wynika wprost – co podniósł skarżący – że skazany został z dniem 25 maja 2017 r. skierowany do odpłatnego zatrudnienia poza terenem jednostki penitencjarnej w systemie bez konwojenta w firmie (...) (k. 57). Trudno jednak uznać, aby taki błąd mógł mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a zwłaszcza by mógł negatywnie wpłynąć na wymiar orzeczonych wobec skazanego kar łącznych, skoro Sąd Okręgowy w uzasadnieniu dostrzegł i wyraźnie zaznaczył, że skazany czynił starania o odpłatne zatrudnienie i pomimo braku odpłatnego zatrudnienia dokonał wpłaty tytułem naprawienia szkody. Z tego fragmentu uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika zatem jednoznacznie, że Sąd a quo uznał okoliczność, że pomimo braku odpłatnego zatrudnienia, skazany uiszcza należności ciężące na nim z tytułu obowiązku naprawienia szkody, za dodatkowo stawiającą go w korzystnym świetle. Docenienie tych starań skazanego bez wątpienia rekompensuje fakt przeoczenia przez Sąd Okręgowy, że skazany od pewnego czasu pracuje już odpłatnie. Również skarżący nie wykazał, na czym miałyby polegać wpływ wskazanego błędnego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku.

Za oczywiście bezzasadny należało natomiast uznać zarzut, iż Sąd a quo pominął fakt, że skazany przekazuje 80 % swojego wynagrodzenia ofiarom swoich czynów tytułem zasądzonych na ich rzecz odszkodowań. Jak już wskazywano powyżej, Sąd Okręgowy dostrzegł starania skazanego, aby w miarę swoich możliwości spłacać należności na rzecz pokrzywdzonych. Co więcej, wśród okoliczności łagodzących przyjętych przez Sąd znalazł się fakt próby wywiązywania się przez skazanego ze zobowiązań wynikających z orzeczeń sądowych. Nie można zatem uznać, aby starania skazanego w tej sferze znalazły się poza polem widzenia Sądu a quo.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma żadnych podstaw, aby tym staraniom skazanego nadać tak duże znaczenie, jak zdaje się tego oczekiwać skarżący. Należy bowiem zauważyć, że na skazanym ciąży obowiązek naprawienia szkód wyrządzonych popełnionymi przez niego przestępstwami poprzez zapłacenie na rzecz pokrzywdzonych kwoty ponad

560.000 zł, zaś w przeważającej części obowiązek ten ciąży na skazanym od dłuższego czasu, bowiem od 2008 r. (zob. prawomocny od dnia 6 czerwca 2008 r. wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 29 maja 2008 r., sygn. akt XIV K 36/08, którym orzeczono obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych kwoty łącznie 446.744 zł, k. 121-122). Tymczasem starania, aby uczynić zadość temu obowiązkowi skazany podjął dopiero w 2017 r. i od tego czasu uiścił łącznie kwotę ok. 3.000 zł (k. 138, 139, 212-213). Należy zatem fakt starań skazanego, aby regulować ciężące na nim zobowiązania, dostrzegać i pozytywnie oceniać, co też uczynił Sąd Okręgowy, jednak nie można przeceniać jego znaczenia jako czynnika wpływającego na wymiar kary łącznej. Skazany bowiem dość późno – dopiero po osadzeniu w zakładzie karnym – poczuł potrzebę realizowania ciężącego na nim obowiązku naprawienia szkody. Z uwagi na wysokość osiągniętych przez niego dochodów, starania te mają obecnie znaczenie bardziej symboliczne niż realne. Nie mogą zatem znacząco wpływać na wymiar kary łącznej, tym bardziej, że trudno nie dostrzegać, iż w czasie, kiedy skazany przebywał na wolności i pracował (m.in. w Norwegii), a więc miał znacznie większe możliwości finansowe, nie poczuwał się do tego, aby naprawić szkody wyrządzone popełnionymi przez siebie przestępstwami.

Wywód skarżącego, w którym akcentuje on potrzebę szerszej realizacji postulatów sprawiedliwości naprawczej, jest interesujący i na poziomie ogólnym niewątpliwie zasługujący na aprobatę. Rzecz jednak w tym, że trudno uznać, aby zaprezentowane wywody mogły mieć zastosowanie do konkretnej sytuacji skazanego Z. N.. Przypomnieć bowiem należy, że idea sprawiedliwości naprawczej ma stanowić alternatywę dla sprawiedliwości wymierzonej przez sąd przede wszystkim za pomocą kary opartej na teorii odpłaty. Chodzi o to, aby w inny sposób niż poprzez karę rozwiązać konflikt, jaki wywołało popełnienie przestępstwa, przede wszystkim poszukując rozwiązania gwarantującego naprawienie szkody, pojednanie i pokój na przyszłość między sprawcą a ofiarą (zob. szerzej W. Zalewski, *Sprawiedliwość naprawcza. Początek ewolucji polskiego prawa karnego?*, Gdańsk 2006, s. 184 i nast.). Należy jednak odróżniać teoretyczne założenia koncepcji sprawiedliwości naprawczej od obowiązującego na mocy ustawy karnej konkretnego systemu środków reakcji karnej na przestępstwo. Innymi słowy, postulaty wynikające z założeń idei sprawiedliwości naprawczej mogą być uwzględniane przez Sąd wymierzający karę wyłącznie w takim zakresie, w jakim korespondują one z założeniami obowiązującego systemu prawa karnego. Tym samym Sąd wymierzając karę łączną powinien kierować się przede wszystkim wynikającymi z ustawy karnej dyrektywami wymiaru tej kary. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że skazany dopiero od niedawna podjął działania mające na celu realizację ciężącego na nim obowiązku naprawienia szkody, przy czym mają one bardziej symboliczny niż realnie naprawczy charakter. Trudno zatem uznać, aby okoliczność ta – zarówno w kontekście dyrektywy prewencji generalnej, jak i prewencji indywidualnej – przemawiała za istotnym łagodzeniem orzekanej wobec niego kary łącznej.

Stanowisko skarżącego, aby celem kompensacyjnym nadać dominujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej nie przekonuje nie tylko z tego względu, że trudno dla niego znaleźć podstawę prawną, ale również z tego powodu, że trudno oczekiwać, aby skutek wymierzenia skazanemu łagodniejszej kary łącznej i szybszego opuszczenia zakładu karnego mogło dojść do rzeczywistego naprawienia szkody. Po pierwsze, z uwagi na wskazane powyżej okoliczności dotyczące długiego czasu, kiedy skazany w ogóle nie realizował ciężącego na nim obowiązku naprawienia szkody, trudno tylko na tej podstawie uznać, aby jego obecna postawa miała charakter trwały i stanowiła adekwatną podstawę dla prognozy, że skazany będzie ten obowiązek realizował w przyszłości. W ocenie Sądu Apelacyjnego konieczne zatem jest poddanie skazanego odpowiednim działaniom resocjalizacyjnym, aby taką kielkującą właściwą postawę u niego rozbudować i utrwalić, co przemawia przeciwko kształtowaniu kary łącznej w oparciu o zasadę absorpcji. Po drugie, można wątpić, czy rzeczywiście na wolności skazany będzie w stanie szybciej spłacać ciężące na nim należności, skoro – jak wskazuje sam skarżący w apelacji – stan zdrowia skazanego pogorszył się, a schorzenia, na które wedle skarżącego cierpi skazany, mogą przy ich nasilaniu się (czego z uwagi na wiek skazanego nie można wykluczyć) stanowić przeciwskazanie do wykonywania przez skazanego jakiejkolwiek pracy zarobkowej. Fakt, że skazany posiada zawód, który pozwoli mu na znalezienie zatrudnienia, nie jest zatem wystarczającym argumentem, aby uznać, że skazany ma realne możliwości realizacji obowiązku naprawienia szkody.

Niezasadny okazał się również zarzut, iż Sąd Okręgowy błędnie ustalił, że skazany uregulował wszystkie orzeczone wobec niego grzywny poza grzywną orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej w sprawie II

K 524/16. Z informacji sporządzonych przez administrację więzienną wynika bowiem, że skazany uiszczył tytułem tej grzywny sześć wpłat po 150 zł, co daje łączną kwotę 900 zł (k. 139, 212-213). Tymczasem wymierzona grzywna wynosi 150 stawek dziennych po 10 zł, a więc w sumie kwotę 1.500 zł. Najistotniejsze jednak jest, że kwestia ta pozostaje bez znaczenia dla przedmiotowej sprawy, bowiem wskazana grzywna nie została objęta węzłem kary łącznej grzywny orzeczonej w punkcie II zaskarżonego wyroku. Fakt zaś, że skazany podejmuje systematyczne kroki, aby wywiązać się z ciężącego na nim obowiązku uiszczenia tej należności nie budzi żadnych wątpliwości.

Jeśli idzie o podniesiony przez skarżącego zarzut nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy stanu zdrowia i wieku skazanego, należy w pierwszej kolejności zauważyć, że stan zdrowia skazanego nie jest okolicznością decydującą dla wymiaru kary łącznej. Jest ona wyprowadzana z treści art. 571 § 1 k.p.k. i nie mieści się bezpośrednio w zasadach i regułach wymierzania kary łącznej wynikających z art. 53 § 1 k.k. i art. 85a k.k. oraz wyprowadzanych z art. 86 k.k. związków podmiotowo-przedmiotowych między zbiegającymi się przestępstwami. W konsekwencji co najwyżej można ją pośrednio lokować w dyrektywie prewencji indywidualnej (zob. postanowienie SN z dnia 20 marca 2013 r., III KK 397/12, LEX nr 1294350). Stan zdrowia skazanego ma zatem znaczenie przede wszystkim dla wymiaru kary łącznej grzywny i kary łącznej ograniczenia wolności, gdyż przy ich wymiarze należy wziąć pod uwagę możliwości zarobkowe skazanego oraz możliwość realizacji obowiązku nieodpłatnej pracy na cele społeczne (zob. art. 86 § 2 k.k. w zw. z art. 33 § 3 k.k.; art. 58 § 2a k.k.). Stan zdrowia skazanego ma natomiast ograniczony wpływ na wymiar kary łącznej pozbawienia wolności, bowiem podlega uwzględnieniu co do zasady jedynie przy ocenie, w jakim stopniu z uwagi na stan zdrowia skazanego konieczne jest prewencyjne i wychowawcze oddziaływanie na jego osobę.

Dokumentacja medyczna przedstawiona przez obrońcę skazanego pochodzi częściowo z okresu znacznie poprzedzającego datę wydania jednostkowych wyroków i osadzenie skazanego (k. 207, 208), w pozostałym zakresie wskazuje, że skazany powinien być leczony zachowawczo i farmakologicznie (k. 210, 211). Nawet zatem, jeśli przyjąć twierdzenia skarżącego, że skazanemu odnowiło się schorzenie kręgosłupa, utyka on na lewą nogę oraz cierpi na problemy sercowe, a także uwzględnić wiek skazanego, to trudno byłoby uznać te okoliczności za na tyle silne, aby uzasadniały one wymierzenie kary łącznej z zastosowaniem pełnej absorpcji, czego oczekuje obrońca skazanego. Nie są to bowiem na tyle poważne schorzenia, iżby prowadziły do wniosku, że skazany nie będzie miał możliwości powrotu do przestępstwa, a zatem względy prewencji indywidualnej nie sprzeciwiają się orzeczeniu kary łącznej w najniższym wymiarze. Jednocześnie przypomnieć należy, że granice, w jakich możliwe było wymierzenie kary łącznej wynosiły od 2 lat do 13 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (na marginesie należy zauważyć, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu błędnie wskazał, że górna granica wynosiła 13 lat i 8 miesięcy). Oznacza to, że Sąd Okręgowy wymierzył skazanemu karę łączną pozbawienia wolności znacznie poniżej połowy ram kary łącznej. W ocenie Sądu Apelacyjnego wymierzona skazanemu kara łączna 6 lat pozbawienia wolności w sposób właściwy uwzględnia związki podmiotowo-przedmiotowe zachodzące między przestępstwami, za jakie wymierzono zbiegające się kary jednostkowe. Wymiar tej kary odpowiada również dyrektywom prewencji ogólnej i prewencji indywidualnej. Nie można zatem uznać, aby uwzględnienie podnoszonych przez skarżącego okoliczności dotyczących stanu zdrowia i wieku skazanego w jakikolwiek sposób uzasadniało obniżenie wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności.

Tym bardziej w ocenie Sądu Apelacyjnego nie było podstaw, aby uznać, że w niższym wymiarze należało orzec karę łączną grzywny. Nie przemawia za tym w żaden sposób wzgląd na wiek i zdrowie skazanego, skoro wykonał on już wcześniej grzywny jednostkowe, a kwota orzeczonej kary łącznej grzywny nie przekracza sumy uiszczonych kwot tytułem kar jednostkowych. Orzeczenie kary łącznej grzywny nie powoduje zatem konieczności uiszczenia przez skazanego jakichkolwiek dodatkowych kwot. Tym samym obecne problemy zdrowotne skazanego są bez znaczenia dla wymiaru kary łącznej grzywny. Jednocześnie nie można uznać, aby wymierzona kara łączna 210 stawek dziennych grzywny powinna ulegać dalszemu obniżeniu, skoro Sąd poruszał się w ramach od 120 do 260 stawek dziennych. Postawa skazanego, na którą wskazał skarżący, nie jest bowiem jedynym czynnikiem wpływającym na wymiar kary grzywny. Skarżący nie wykazał, aby Sąd Okręgowy wymierzając karę łączną grzywny w niewłaściwy sposób ocenił związek podmiotowo-przedmiotowy zachodzący pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami. Warto tu zwrócić uwagę, że wśród popełnionych przez skazanego przestępstw, za które orzeczono zbiegające się grzywny, były nie

tylko przestępstwa przeciwko mieniu, ale również przestępstwo skarbowe. Przemawiało to przeciwko zastosowaniu dokładnie takiego samego stopnia asperacji, jak w przypadku kary łącznej pozbawienia wolności.

Nie został także uznany za zasadny – w stopniu prowadzącym do zmiany zaskarżonego wyroku – zarzut naruszenia art. 577 k.p.k. poprzez zaliczenie na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności jedynie okresu od dnia 28 września 2015 r. do dnia 21 września 2016 r. W ocenie obrońcy należało zaliczyć cały okres odbywania przez skazanego kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie XIV K 36/08, aż do dnia 25 maja 2018 r. Nie ulega wątpliwości, że wskazanie w wyroku łącznym stosownie do treści art. 577 k.p.k. okresów zaliczonych na poczet orzeczonej kary łącznej powinno obejmować okresy zaliczone na poczet kar jednostkowych oraz okresy odbytych w całości lub części kar jednostkowych, które następnie zostały objęte karą łączną. Skarżący przeoczył jednak, że wskazany przepis nakazuje okresy zaliczone na poczet kary wymienić w wyroku łącznym „w miarę potrzeby”. Co istotne, przepis ten mówi jedynie o wymienieniu w wyroku okresów zaliczonych na poczet kary. Nie jest to przypadkowe, bowiem zaliczenie na poczet kary dotyczy przede wszystkim okresów pozbawienia wolności w sprawie w toku postępowania. Podstawę prawną zaliczenia stanowi przepis art. 63 k.k. Z kolei okresy, w których skazany odbywał prawomocnie już orzeczoną karę pozbawienia wolności uwzględniane są przez organy wykonawcze zgodnie z art. 80b k.k.w. i w tym celu nie ma bezwzględnej potrzeby wydawania odrębnego rozstrzygnięcia przez sąd. W żadnym zatem razie nie można uznać, aby przepis art. 577 k.p.k. przewidywał bezwzględny nakaz zaliczenia okresów odbytych już kar jednostkowych na poczet kary łącznej. Powinność wskazania okresów zaliczonych na poczet kary łącznej dotyczy zatem w pierwszej kolejności okresów pozbawienia wolności w toku postępowania, które zaliczone zostały na poczet kar jednostkowych objętych węzłem kary łącznej. Zawarcie w wyroku łącznym takiego rozstrzygnięcia w odniesieniu do innych okresów uzależnione jest przede wszystkim od czynników praktycznych, takich zwłaszcza jak dysponowanie przez Sąd wyrokujący odpowiednimi informacjami o okresach odbywania przez skazanego kar jednostkowych. Wymienienie okresów zaliczonych na poczet kary łącznej ma na celu przede wszystkim uniknięcie wątpliwości dotyczących tego, w jakim zakresie kara łączna została już wykonana. Trafne jest więc stanowisko, że ewentualna powinność postąpienia w sposób określony w art. 577 k.p.k. wyznaczona jest zwrotem „w miarę potrzeby” i wiąże się z obszarem zainteresowań sądu orzekającego w pierwszej instancji (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 kwietnia 2013 r., II AKa 95/13, LEX nr 1419013; wyrok SA w Szczecinie z dnia 24 listopada 2016 r., II AKa 158/16, LEX nr 2229169). Brak wskazania w wyroku łącznym okresów, kiedy skazany odbywał kary jednostkowe, wcale nie powoduje, że zmuszony będzie on dwukrotnie odbywać pominięte okresy, bowiem uwzględnienie okresu wykonywania kary jednostkowej pozbawienia wolności na poczet obejmującej ją kary łącznej może bez przeszkód zostać dokonane na etapie postępowania wykonawczego przez organ powołany do wykonania kary. Jeżeli zaś pojawiłyby się w tym zakresie wątpliwości, istnieje możliwość ich rozstrzygnięcia przez właściwy sąd w trybie art. 13 k.k.w., a nawet uzupełnienie wyroku łącznego w trybie art. 420 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. W związku z powyższym fakt, że Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku łącznym ograniczył się jedynie do powtórzenia okresu tymczasowego aresztowania, jaki zaliczony był skazanemu na poczet kary orzeczonej w jednym z wyroków jednostkowych, pominął natomiast okresy, kiedy wykonywano już wobec skazanego prawomocne kary jednostkowe pozbawienia wolności, w żaden sposób nie prowadzi do negatywnych dla skazanego konsekwencji. Nie było w konsekwencji potrzeby dokonywania zmiany zaskarżonego wyroku, skoro odpowiednie zaliczenia zostaną dokonane przez organy postępowania wykonawczego. W związku z tym niezasadne jest twierdzenie skarżącego, że brak zaliczenia wskazanego w apelacji okresu odbywania kary prowadzi do częściowego zdublowania wykonania kary.

Już tylko na marginesie należy zauważyć, że skarżący zarzucając Sądowi a quo uchybienie art. 577 k.p.k. wskazał, że należało skazanemu zaliczyć okres odbywania kary aż do dnia 25 maja 2018 r. Taki wniosek budzi zastrzeżenia również z tego względu, że zaskarżony wyrok został wydany w dniu 24 kwietnia 2018 r., a więc trudno oczekiwać od Sądu pierwszej instancji, aby antycypował on wykonanie wobec skazanego kary. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie może być żadnych wątpliwości, że zaliczeniu na poczet kary łącznej podlegają tylko okresy faktycznie odbytych w chwili wyrokowania kar, a więc w zakresie, w jakim kary te w chwili wyrokowania zostały już wykonane, a nie okresy przyszłe, choćby mające nastąpić w niedalekiej przeszłości.

Z powyższych względów brak było również podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w związku z podniesionym przez skarżącego zarzutem braku zaliczenia na poczet orzeczonej kary łącznej grzywny uiszczonych przez skazanego grzywien jednostkowych. Skarżący ma o tyle rację, że rzeczywiście w piśmiennictwie prezentowane są poglądy, iż przepis art. 577 k.p.k. powinien być stosowany również do grzywny. W wypadku zatem orzeczenia w wyroku łącznym kary łącznej grzywny, gdy grzywny wymierzone w poszczególnych wyrokach zostały w części wykonane, na poczet kary łącznej grzywny należy zaliczyć grzywny objęte wyrokiem łącznym (zob. D. Świecki (w:) D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2018, t. 2, s. 836; D. Kala, M. Klubińska, Kara łączna i wyrok łączny, Kraków 2017, s. 139). Nie oznacza to jednak, że nakaz wskazania wykonanych kar jednostkowych grzywny, które podlegają zaliczeniu na poczet kary łącznej grzywny, ma charakter bezwzględny. Stosując w omawianej sytuacji przepis art. 577 k.p.k. per analogiam, należy uznać, że również i w tym przypadku powinność ta ma charakter względny, bowiem należy uczynić to „w miarę potrzeby”. Wobec braku wątpliwości co do faktu, że skazany wykonał wszystkie grzywny jednostkowe objęte węzłem kary łącznej, rozstrzygnięcie, którego domaga się skarżący należało uznać za zbędne. Zgodnie z powszechnie przyjętą praktyką właściwy sąd na etapie postępowania wykonawczego uwzględni bowiem fakt, że wszystkie grzywny jednostkowe zostały już przez skazanego uiszczone i kwoty zliczy na poczet orzeczonej kary łącznej grzywny.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego – uwzględniając całokształt stanu faktycznego – wymierzone Z. N. kary łączne pozbawienia wolności i grzywny należało uznać za współmierne i we właściwym stopniu uwzględniające dyrektywy wymiaru kary łącznej. Są one bowiem wynikiem rozważenia przez Sąd Okręgowy wszystkich okoliczności o istotnym znaczeniu dla wymiaru kary łącznej, zaś argumenty przedstawione przez skarżącego nie podważyły zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W związku z tym, że obie apelacje zostały uznane za niezasadne, należało zgodnie z art. 636 § 2 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. dokonać rozdziału kosztów procesu za postępowanie odwoławcze pomiędzy obu skarżących. Sąd Apelacyjny uznał, że słuszne jest obciążenie skarżących tymi kosztami co do zasady po połowie. W związku zatem z nieuwzględnieniem apelacji prokuratora obciążono Skarb Państwa w połowie kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze. Jednocześnie Sąd Apelacyjny dokonując rozdziału tych kosztów procesu uznał, że nie ma podstaw do żądania przez skazanego od Skarbu Państwa zwrotu choćby połowy wydatków z tytułu ustanowienia obrońcy z wyboru, skoro obrońca skazanego wniósł środek odwoławczy niezależnie od prokuratora. W konsekwencji koszty ustanowienia obrońcy ponosi w całości skazany Z. N..

W odniesieniu do skazanego uznano jednak, że należy go zwolnić od obowiązku uiszczenia drugiej połowy kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, gdyż ich uiszczenie byłoby dla niego zbyt uciążliwe ze względu na jego sytuację majątkową i zdrowotną, a także fakt, że odbywa długoterminową karę pozbawienia wolności, zaś dochody osiągane z tytułu pracy są niskie i skazany reguluje z nich należności z tytułu obowiązku naprawienia szkody. W konsekwencji Sąd obciążył tymi kosztami Skarb Państwa.